HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

8 octombrie 2026*

„Trimitere preliminară – Spațiul de libertate, securitate și justiție – Politica privind imigrația – Dreptul la reîntregirea familiei – Directiva 2003/86/CE – Articolul 10 alineatul (3) litera (a) – Dreptul unui refugiat la reîntregirea familiei cu părinții săi – Noțiunea de «minor neînsoțit» – Cerere a părinților de reîntregire a familiei cu un refugiat minor devenit major în cursul procedurii de azil – Domeniul de aplicare al Hotărârii din 12 aprilie 2018, A și S (C-550/16, EU:C:2018:248) – Termen rezonabil pentru depunerea acestei cereri – *Dies a quo* – Dreptul la respectarea vieții private sau de familie – Interesul superior al copilului – Articolele 7 și 24 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene”

În cauza C-571/24,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Oberverwaltungsgericht Berlin-Brandenburg (Tribunalul Administrativ Superior din Berlin-Brandenburg, Germania), prin decizia din 14 mai 2024, primită de Curte la 27 august 2024, în procedura

YO,

CT

împotriva

Bundesrepublik Deutschland,

cu participarea:

Kreis Bergstraße,

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul I. Jarukaitis, președinte de cameră, doamna R. Frendo și domnii N. Jääskinen, M. Condinanzi (raportor) și A. Kornezov, judecători,

avocat general: domnul J. Richard de la Tour,

grefier: domnul F. Cathagne, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 18 septembrie 2025,

* Limba de procedură: germana.

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru CT și YO, de A. Feßenbecker, Rechtsanwältin;

– pentru guvernul german, de J. Möller și R. Kanitz, în calitate de agenți;

– pentru Comisia Europeană, de J. Hottiaux și J. Vondung, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 30 octombrie 2025,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 10 alineatul (3) litera (a) din Directiva 2003/86/CE a Consiliului din 22 septembrie 2003 privind dreptul la reîntregirea familiei (JO 2003, L 251, p. 12, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 164).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între YO și CT, resortisanți sirieni cu reședința în Turcia, pe de o parte, și Bundesrepublik Deutschland (Republica Federală Germania), pe de altă parte, în legătură cu respingerea de către aceasta din urmă a cererilor lor de eliberare a unui permis de ședere în scopul reîntregirii familiei cu fiul lor, căruia i-a fost recunoscut statutul de refugiat în Germania.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

3 Potrivit considerentelor (2) și (8) ale Directivei 2003/86:

„(2) Măsurile privind reîntregirea familiei ar trebui adoptate în conformitate cu obligația de protecție a familiei și de respectare a vieții de familie, care este consacrată în numeroase instrumente de drept internațional. Prezenta directivă respectă drepturile fundamentale și respectă principiile recunoscute în special de articolul 8 din [Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950], și de Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene [denumită în continuare „carta”].

[…]

(8) O atenție deosebită ar trebui acordată situației refugiaților, ca urmare a motivelor care i-au constrâns să își părăsească țara și care îi împiedică să ducă o viață în familie normală în țara lor. Prin urmare, ar trebui prevăzute condiții mai favorabile pentru exercitarea dreptului acestora la reîntregirea familiei.”

4 Articolul 1 din această directivă are următorul cuprins:

„Prezenta directivă are ca obiectiv stabilirea condițiilor în care se exercită dreptul la reîntregirea familiei pe care îl au resortisanții țărilor terțe care au reședința în mod legal pe teritoriul statelor membre.”

5 Potrivit articolului 2 litera (f) din această directivă:

„În sensul prezentei directive:

[…]

(f) «minor neînsoțit» înseamnă orice resortisant al unei țări terțe sau apatrid cu vârsta sub 18 ani, care intră pe teritoriul unui stat membru fără a fi însoțit de o persoană adultă care să fie responsabilă pentru el prin lege sau cutumă și atâta timp cât nu este efectiv luat în îngrijire de o astfel de persoană, sau orice persoană minoră care este lăsată neînsoțită după intrarea pe teritoriul unui stat membru.”

6 Articolul 4 din aceeași directivă prevede:

„(1) Statele membre autorizează intrarea și șederea, în conformitate cu prezenta directivă și sub rezerva respectării condițiilor prevăzute de capitolul IV, precum și la articolul 16, a următorilor membri ai familiei:

[…]

(b) copiii minori ai susținătorului reîntregirii și ai soțului acestuia […]

[…]

Copiii minori menționați de prezentul articol trebuie să aibă sub vârsta majoratului stabilită prin lege în statul membru în cauză și să nu fie căsătoriți.

[…]

(2) Statele membre pot, prin acte cu putere de lege sau de reglementare, autoriza intrarea și șederea, în temeiul prezentei directive, sub rezerva respectării condițiilor prevăzute [în] capitolul IV, a următorilor membri ai familiei:

(a) rudele de gradul întâi pe linie ascendentă directă ale susținătorului reîntregirii sau ale soțului acestuia, dacă acestea se află în întreținerea sa și nu beneficiază de sprijinul familial necesar în țara de origine;

[…]”

7 Articolul 5 din Directiva 2003/86 prevede:

„(1) Statele membre stabilesc dacă, în scopul exercitării dreptului la reîntregirea familiei, o cerere de intrare și de ședere trebuie depusă pe lângă autoritățile competente ale statului membru în cauză fie de către susținătorul reîntregirii, fie de către membrii familiei.

[…]

(5) În timpul examinării cererii, statele membre se asigură că acordă atenția cuvenită interesului superior al copilului minor.”

8 Articolul 7 alineatul (1) din această directivă prevede că statele membre pot cere persoanei care a depus cererea de reîntregire a familiei să facă dovada că susținătorul reîntregirii dispune de o locuință, de o asigurare de sănătate și de resurse care îndeplinesc cerințele respective pe care le enumeră dispoziția menționată.

9 Articolul 10 alineatul (3) din directiva menționată precizează:

„În cazul în care refugiatul este un minor neînsoțit, statele membre:

(a) autorizează intrarea și șederea în scopul reîntregirii familiei pentru rudele sale de gradul întâi pe linie ascendentă directă fără a fi aplicate condițiile stabilite la articolul 4 alineatul (2) litera (a);

[…]”

10 Potrivit articolului 12 alineatul (1) din aceeași directivă:

„Prin derogare de la articolul 7, statele membre nu pot impune refugiatului și/sau membrilor familiei să furnizeze, în ceea ce privește cererile privind membrii familiei menționați la articolul 4 alineatul (1), elemente justificative care să ateste că îndeplinește condițiile prevăzute la articolul 7.

Fără a aduce atingere obligațiilor internaționale, atunci când reîntregirea familiei este posibilă într-o țară terță cu care susținătorul reîntregirii și/sau membrii familiei au o legătură specială, statele membre pot solicita elementele justificative menționate în primul paragraf.

Statele membre pot solicita refugiatului să îndeplinească condițiile prevăzute la articolul 7 alineatul (1) în cazul în care cererea de reîntregire a familiei nu este depusă în termen de trei luni de la data acordării statutului de refugiat.”

11 Articolul 16 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2003/86 are următorul cuprins:

„Statele membre pot respinge o cerere de intrare și de ședere în scopul reîntregirii familiei sau, după caz, pot retrage permisul de ședere al unui membru al familiei sau pot refuza reînnoirea acestuia în unul dintre următoarele cazuri:

(a) atunci când condițiile stabilite în prezenta directivă nu sunt sau nu mai sunt îndeplinite.

[…]”

Dreptul german

12 Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet (Legea privind șederea, exercitarea unei activități remunerate și integrarea străinilor pe teritoriul federal), în versiunea publicată la 25 februarie 2008 (BGBl. 2008 I, p. 162), astfel cum a fost modificată prin Legea din 8 mai 2024 (BGBl. I, nr. 152) (denumită în continuare „AufenthG”), care este versiunea aplicabilă litigiului principal, prevede la articolul 6 alineatul (3):

„Pentru șederea de lungă durată, este necesară o viză pentru teritoriul federal (viză națională), eliberată înainte de intrarea pe teritoriu. Aceasta se eliberează potrivit dispozițiilor în vigoare aplicabile permisului de ședere temporară, cărții albastre a Uniunii Europene, permisului pentru persoană transferată în cadrul aceleiași companii (ICT), cărții de rezidență permanentă și permisului de ședere permanentă – UE. […]”

13 Articolul 25 din AufenthG, intitulat „Ședere pentru motive umanitare”, prevede la alineatul (2):

„Se eliberează un permis de ședere unui străin atunci când Bundesamt für Migration und Flüchtlinge [Oficiul Federal pentru Migrație și Refugiați] i-a acordat acestuia statutul de refugiat în sensul articolului 3 alineatul (1) din Asylgesetz (Legea privind azilul) sau protecția subsidiară în sensul articolului 4 alineatul (1) din Legea privind azilul. […]”

14 Articolul 36 din AufenthG, intitulat „Reîntregirea familiei cu părinții și cu ceilalți membri de familie”, prevede:

„(1) […] se eliberează un permis de ședere pe durată limitată părinților unui străin minor care dispune de un permis de ședere pe durată limitată în temeiul […] articolului 25 […] alineatul (2), în cazul în care niciun părinte cu autoritate asupra minorului nu se află pe teritoriul federal.

(2) Se poate elibera un permis de ședere pe durată limitată celorlalți membri ai familiei unui străin în scopul reîntregirii familiei, dacă acest lucru este necesar pentru evitarea unor dificultăți excesive. […]”

Litigiul principal și întrebările preliminare

15 Fiul reclamanților din litigiul principal, născut la 31 ianuarie 1999, a intrat pe teritoriul german la 6 august 2015, la vârsta de 16 de ani. Reprezentat de un tutore, el a depus o cerere de azil la 3 iunie 2016, la vârsta de 17 de ani. Prin decizia din 15 mai 2017, Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Oficiul Federal pentru Migrație și Refugiați, Germania) i-a recunoscut statutul de refugiat. La acea dată, el avea vârsta de 18 ani și trei luni.

16 Reclamanții din litigiul principal susțin că, într-o primă etapă, nu au depus o cerere de reîntregire a familiei cu fiul lor întrucât acesta, în cursul procedurii de azil și după ce statutul de refugiat i-a fost recunoscut, fusese informat în mai multe rânduri de tutorele său, de avocatul său, de diferite autorități competente în materie de străini și de o organizație de refugiați că, în conformitate cu jurisprudența Bundesverwaltungsgericht (Curtea Administrativă Federală, Germania), dreptul părinților la reîntregirea familiei cu copilul lor recunoscut ca refugiat, în temeiul articolului 36 alineatul (1) din AufenthG, înceta atunci când acest copil împlinea vârsta majoratului (Bundesverwaltungsgericht, hotărârea din 18 aprilie 2013 – 10 C 9/12 – BVerwG:2013:180413U10C9.12.0, punctul 17 și următoarele).

17 În Hotărârea din 12 aprilie 2018, A și S (C-550/16, denumită în continuare „Hotărârea A și S”, EU:C:2018:248), Curtea a declarat că articolul 2 partea introductivă și litera (f) din Directiva 2003/86 coroborat cu articolul 10 alineatul (3) litera (a) din aceasta trebuie interpretat în sensul că trebuie să fie calificat drept „minor”, în sensul acestei dispoziții, un resortisant al unei țări terțe sau un apatrid cu vârsta sub 18 ani la momentul intrării sale pe teritoriul unui stat membru și al depunerii cererii sale de azil în acest stat, dar care, în cursul procedurii de azil, împlinește vârsta majoratului și căruia i se recunoaște, ulterior, statutul de refugiat. Curtea a precizat la punctul 61 din această hotărâre că, într-o asemenea situație, cererea de reîntregire a familiei formulată în temeiul acestui articol 10 alineatul (3) litera (a) trebuie depusă într-un „termen rezonabil”, și anume, în principiu, într-un termen de trei luni de la data la care „minorului” în cauză i s-a recunoscut calitatea de „refugiat”.

18 După ce a luat cunoștință de această hotărâre, fiul reclamanților din litigiul principal a solicitat, prin scrisoarea din 24 aprilie 2018, autorității naționale competente în materie de străini, ambasadei Germaniei în Turcia și consulatului general al Germaniei din Istanbul (Turcia) eliberarea unui permis de ședere pentru părinții săi în scopul reîntregirii familiei. El a depus de asemenea, cu titlu conservatoriu, o cerere de *restitutio in integrum* în ceea ce privește termenul de trei luni în care, în conformitate cu Hotărârea A și S, trebuie depusă, în principiu, o cerere de reîntregire a familiei.

19 Prin scrisoarea din 11 iulie 2018, reclamanții din litigiul principal au solicitat la rândul lor ambasadei Germaniei din Ankara (Turcia) și consulatului general al Germaniei la Istanbul eliberarea de vize în scopul reîntregirii familiei. La 20 noiembrie 2018, aceștia s-au prezentat la Consulatul General la Istanbul pentru a depune personal cererea lor.

20 Prin deciziile din 10 aprilie 2019, acest consulat general a respins cererile respective pentru motivul că dreptul părinților unui refugiat la reîntregirea familiei nu există decât până la data la care acesta a împlinit vârsta majoratului și că, în orice caz, părinții nu au depus cererea în cel mai scurt timp după ce fiului lor i s-a recunoscut statutul de refugiat.

21 La 14 august 2019, reclamanții din litigiul principal au formulat o acțiune împotriva acestor decizii la Verwaltungsgericht Berlin (Tribunalul Administrativ din Berlin, Germania), care a respins-o printr-o hotărâre din 30 martie 2021. Această instanță a considerat că dreptul părinților la reîntregirea familiei, în temeiul articolului 36 alineatul (1) din AufenthG, este subordonat condiției ca copilul lor să fie minor la data adoptării deciziei administrative sau a deciziei jurisdicționale pe fond. Potrivit respectivei instanțe, această dispoziție națională nu ar putea fi interpretată în alt mod în cadrul unei interpretări conforme cu dreptul Uniunii. În plus, reclamanții din litigiul principal nu puteau solicita reîntregirea familiei cu fiul lor nici în temeiul articolului 10 alineatul (3) litera (a) din Directiva 2003/86, din moment ce nu au depus cererea în termenul de trei luni stabilit, în principiu, de Curte în Hotărârea A și S. Nimic nu ar justifica reținerea unui termen mai lung sau amânarea momentului de la care începe să curgă termenul respectiv. Aceeași instanță a precizat, pe de o parte, că o *restitutio in integrum* sau o „toleranță” întemeiată pe un caz de forță majoră nu poate fi avută în vedere în speță și, pe de altă parte, că o parte care se abține în mod voluntar să acționeze în timp util pentru motivul că apreciază că cererea sa sau acțiunea sa ar fi sortită eșecului nu se poate prevala de un motiv admisibil de împiedicare.

22 Reclamanții din litigiul principal au declarat apel împotriva acestei hotărâri la Oberverwaltungsgericht Berlin-Brandenburg (Tribunalul Administrativ Superior din Berlin-Brandenburg, Germania), care este instanța de trimitere.

23 Această instanță, urmând argumentele reclamanților din litigiul principal, arată că nerespectarea termenului de trei luni rezultat din Hotărârea A și S nu le poate fi reproșată acestora, din moment ce, înainte de pronunțarea acestei hotărâri, ei nu se puteau aștepta în mod rezonabil ca o cerere de reîntregire a familiei să fie admisă. Astfel, o asemenea cerere era, la acel moment, lipsită de orice perspectivă de succes în raport cu jurisprudența Bundesverwaltungsgericht (Curtea Administrativă Federală), precum și cu practica decizională a autorităților germane care decurgea din aceasta și despre care reclamanții din litigiul principal aveau cunoștință. În plus, refugiatul și părinții săi nu puteau nici să aibă cunoștință, înainte de pronunțarea hotărârii menționate, de existența acestui termen de trei luni.

24 Prin urmare, instanța de trimitere consideră că un astfel de termen nu poate fi aplicat, fără adaptări, în situații precum cea a reclamanților din litigiul principal. Aceasta ridică, așadar, problema dacă, în astfel de împrejurări, este necesar să se stabilească momentul de la care începe să curgă acest termen la o altă dată decât cea a acordării statutului de refugiat minorului susținător al reîntregirii, precum 12 aprilie 2018, data pronunțării Hotărârii A și S, sau dacă poate fi aplicat un termen mai lung. Apreciind, așadar, că sunt posibile mai multe soluții, instanța menționată consideră că este necesară o clarificare în această privință din partea Curții.

25 În aceste condiții, Oberverwaltungsgericht Berlin-Brandenburg (Tribunalul Administrativ Superior din Berlin-Brandenburg) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Termenul de trei luni care curge de la data recunoașterii statutului de refugiat și care trebuie respectat potrivit Hotărârii [din 12 aprilie 2018, A și S (C-550/16, EU:C:2018:248)], în cazul unei cereri pentru reîntregirea familiei formulate în temeiul articolului 10 alineatul (3) litera (a) din [Directiva 2003/86], dacă la momentul intrării sale pe teritoriul unui stat membru și al depunerii cererii sale de azil în acest stat susținătorul reîntregirii nu împlinise vârsta de 18 ani, dar a devenit major în timpul procedurii de azil, se aplică ca atare și atunci când acest termen expirase deja la momentul pronunțării [acestei hotărâri], în condițiile în care un refugiat major nu mai avea, potrivit practicii administrative [naționale] și jurisprudenței instanțelor superioare ale statului membru în cauză din acea perioadă, posibilitatea de a depune și de a i se admite în acest stat membru o cerere pentru reîntregirea familiei?

2) În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare: termenul începe să curgă mai târziu în aceste cazuri sau se aplică un termen mai lung?”

Cu privire la întrebări

26 Prin intermediul celor două întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 10 alineatul (3) litera (a) din Directiva 2003/86 trebuie interpretat în sensul că, atunci când un resortisant al unei țări terțe, intrat în calitate de „minor neînsoțit” pe teritoriul unui stat membru, a împlinit vârsta majoratului în cursul procedurii de examinare a cererii sale de protecție internațională și i s-a recunoscut statutul de refugiat la o dată anterioară celei a pronunțării Hotărârii A și S, cererea de reîntregire a familiei formulată de părinții săi trebuie, în principiu, să fie depusă în termen de trei luni de la data la care minorului în cauză i s-a recunoscut calitatea de „refugiat”, astfel cum este prevăzut în această hotărâre, într-o situație în care, înainte de pronunțarea hotărârii menționate, o astfel de cerere era,

pentru un refugiat devenit major, lipsită de orice perspectivă de succes, având în vedere jurisprudența instanțelor superioare ale statului membru în cauză, precum și practica decizională a autorităților naționale competente.

27 Astfel cum reiese din articolul 1 din Directiva 2003/86, aceasta are ca obiect stabilirea condițiilor în care se exercită dreptul la reîntregirea familiei pe care îl au resortisanții țărilor terțe care au reședința în mod legal pe teritoriul statelor membre.

28 În această privință, astfel cum enunță considerentul (8) al acestei directive, aceasta prevede pentru refugiați condiții mai favorabile pentru exercitarea acestui drept la reîntregirea familiei, întrucât situația lor necesită o atenție deosebită ca urmare a motivelor care i-au constrâns să își părăsească țara și care îi împiedică să ducă o viață în familie normală în țara lor.

29 Una dintre aceste condiții mai favorabile privește reîntregirea familiei cu rudele de gradul întâi pe linie ascendentă directă ale refugiatului. Astfel, așa cum a constatat Curtea, în timp ce, în temeiul articolului 4 alineatul (2) litera (a) din Directiva 2003/86, posibilitatea unei astfel de reîntregiri este, în principiu, lăsată la discreția fiecărui stat membru și supusă în special condiției ca rudele de gradul întâi pe linie ascendentă directă să se afle în întreținerea susținătorului reîntregirii și să nu beneficieze de sprijinul familial necesar în țara de origine, articolul 10 alineatul (3) litera (a) din această directivă prevede o excepție de la acest principiu potrivit căreia refugiații minori neînsoțiți au dreptul la o astfel de reîntregire, care nu este supus nici unei marje de apreciere din partea statelor membre, nici condițiilor stabilite la articolul 4 alineatul (2) litera (a) menționat. Astfel, articolul 10 alineatul (3) litera (a) menționat impune statelor membre o obligație pozitivă precisă, căreia îi corespunde un drept clar definit, și urmărește în mod specific să garanteze o protecție sporită refugiaților care au calitatea de „minori neînsoțiți” [a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 ianuarie 2024, Landeshauptmann von Wien (Reîntregirea familiei cu un minor refugiat), C-560/20, EU:C:2024:96, punctele 33 și 52, precum și jurisprudența citată].

30 În această privință, la punctul 64 din Hotărârea A și S, Curtea a declarat deja că articolul 2 partea introductivă și litera (f) din Directiva 2003/86, care definește noțiunea de „minor neînsoțit”, coroborat cu articolul 10 alineatul (3) litera (a) din aceasta trebuie interpretat în sensul că trebuie să fie calificat drept „minor”, în sensul acestei dispoziții, un resortisant al unei țări terțe sau un apatrid cu vârsta sub 18 ani la momentul intrării sale pe teritoriul unui stat membru și al depunerii cererii sale de azil în acest stat, dar care, în cursul procedurii de azil, împlinește vârsta majoratului și căruia i se recunoaște, ulterior, statutul de refugiat.

31 Astfel, a condiționa dreptul la reîntregirea familiei prevăzut la articolul 10 alineatul (3) litera (a) din Directiva 2003/86 de momentul în care autoritatea națională competentă adoptă în mod formal decizia de recunoaștere a calității de „refugiat” a persoanei interesate și, prin urmare, de celeritatea, mai mare sau mai mică, cu care cererea de protecție internațională este examinată de către această autoritate ar pune în discuție efectul util al acestei dispoziții și ar fi contrar nu doar obiectivului acestei directive, care constă în favorizarea reîntregirii familiei și în acordarea, în această privință, a unei protecții speciale refugiaților, în special minorilor neînsoțiți, ci și principiilor egalității de tratament și securității juridice (Hotărârea A și S, punctul 55).

32 În ceea ce privește termenul în care trebuie depusă o cerere de reîntregire a familiei cu un susținător al reîntregirii refugiat minor, trebuie arătat că Directiva 2003/86 nu stabilește în mod expres până la ce moment un refugiat minor poate solicita beneficiul dreptului la reîntregirea familiei prevăzut la articolul 10 alineatul (3) litera (a) din aceasta.

33 În acest context, Curtea a considerat la punctul 61 din Hotărârea A și S că, în măsura în care ar fi incompatibil cu obiectivul articolului 10 alineatul (3) litera (a) din Directiva 2003/86 ca un refugiat care avea statutul de „minor neînsoțit” în momentul cererii sale de azil, dar care a devenit major în cursul procedurii referitoare la această cerere, să poată invoca beneficiul acestei dispoziții „fără nicio limitare în timp” pentru a obține reîntregirea familiei, cererea de reîntregire a familiei trebuie să intervină într-un termen rezonabil. Curtea a considerat de asemenea că, în vederea determinării unui astfel de termen rezonabil, soluția reținută de legiuitorul Uniunii în contextul asemănător al articolului 12 alineatul (1) al treilea paragraf din această directivă are valoare indicativă, astfel încât trebuie să se considere că cererea de reîntregire a familiei formulată în temeiul articolului 10 alineatul (3) litera (a) din directiva respectivă trebuie, în principiu, să fie depusă într-un termen de trei luni calculat de la data la care „minorului” în cauză i-a fost recunoscută calitatea de „refugiat”.

34 Reiese astfel din această hotărâre, pe de o parte, că, într-o asemenea situație, cererea de reîntregire a familiei trebuie depusă într-un „termen rezonabil” și că momentul de la care începe să curgă acest termen este data la care statutul de refugiat a fost recunoscut minorului în cauză. Pe de altă parte, termenul de trei luni menționat are o „valoare indicativă” pentru a determina acest caracter rezonabil, astfel încât o asemenea cerere trebuie, „în principiu”, să fie introdusă într-un asemenea termen de trei luni. Totuși, acest lucru nu exclude adaptarea acestui termen în situații speciale.

35 Astfel, trebuie amintit că caracterul rezonabil al unui termen nu poate fi apreciat prin referire la o limită maximă precisă, determinată în mod abstract, ci trebuie apreciată în fiecare caz în parte în funcție de împrejurările proprii cauzei (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 februarie 2013, Reexaminare Arango Jaramillo ș.a./BEI, C-334/12 RX-II, EU:C:2013:134, punctele 29 și 33).

36 În speță, îndoielile instanței de trimitere sunt legate de împrejurările particulare ale cauzei principale, care constau în special în faptul că, pe de o parte, acest termen, în principiu, de trei luni expirase deja la data pronunțării Hotărârii A și S și, pe de altă parte, înainte de această pronunțare, o cerere de reîntregire a familiei depusă de părinții unui refugiat devenit major în cursul examinării cererii sale de azil era lipsită de orice perspectivă de succes în raport cu jurisprudența instanțelor superioare ale statului membru în cauză, precum și cu practica decizională a autorităților naționale competente.

37 În această privință, trebuie arătat că, în temeiul articolului 51 alineatul (1) din cartă, în cazul în care pun în aplicare dreptul Uniunii, statele membre respectă drepturile și principiile stabilite de cartă și promovează aplicarea lor în conformitate cu atribuțiile pe care le au în acest sens și cu respectarea limitelor competențelor conferite Uniunii de tratate.

38 Or, potrivit unei jurisprudențe constante, statele membre, în special instanțele acestora, precum și autoritățile naționale competente au nu numai obligația de a interpreta dreptul lor național într-un mod conform dreptului Uniunii, ci și de a se asigura că nu se întemeiază pe o interpretare a unui text de drept derivat ce ar intra în conflict cu drepturile fundamentale protejate de ordinea juridică a Uniunii [a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 ianuarie 2024, Landeshauptmann von Wien (Reîntregirea familiei cu un minor refugiat), C-560/20, EU:C:2024:96, punctul 48 și jurisprudența citată].

39 Astfel cum a statuat deja Curtea, dispozițiile Directivei 2003/86 trebuie interpretate și aplicate în lumina articolului 7 și a articolului 24 alineatele (2) și (3) din cartă, astfel cum reiese, de altfel, din cuprinsul considerentului (2) și al articolului 5 alineatul (5) din această directivă, care impun statelor membre să examineze cererile de reîntregire a familiei în interesul copiilor vizați și

acordând atenția cuvenită favorizării vieții de familie [Hotărârea din 30 ianuarie 2024, Landeshauptmann von Wien (Reîntregirea familiei cu un minor refugiat), C-560/20, EU:C:2024:96, punctul 50, precum și jurisprudența citată].

40 Aceasta este situația în special în ceea ce privește articolul 10 alineatul (3) litera (a) din Directiva 2003/86, care urmărește tocmai să favorizeze în mod specific reîntregirea refugiaților minori neînsoțiți cu părinții lor pentru a asigura o protecție sporită acestor minori din cauza vulnerabilității lor specifice și care prezintă, în consecință, o importanță deosebită pentru respectarea efectivă a drepturilor fundamentale consacrate la articolul 7 și la articolul 24 alineatele (2) și (3) din cartă [a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 ianuarie 2024, Landeshauptmann von Wien (Reîntregirea familiei cu un minor refugiat), C-560/20, EU:C:2024:96, punctul 51].

41 În consecință, având în vedere importanța intereselor aflate în joc și pentru a asigura reunirea refugiaților minori neînsoțiți cu părinții lor, autoritățile naționale competente și instanțele statelor membre chemate să se pronunțe cu privire la o cerere de reîntregire a familiei sunt obligate să ia în considerare toate împrejurările proprii fiecărei cauze pentru a stabili dacă termenul în care a fost depusă cererea îndeplinește condiția de a fi rezonabil. În special, acestora le revine sarcina de a aprecia dacă o astfel de cerere, chiar și atunci când a fost introdusă după expirarea termenului, în principiu, de trei luni care curge de la data la care minorului i s-a recunoscut calitatea de „refugiat”, poate fi totuși considerată admisibilă ținând seama de ansamblul împrejurărilor speciale invocate de solicitant și care caracterizează cauza cu care sunt sesizate, în special de motivele care au condus la depășirea acestui termen și de diligența de care a dat dovadă susținătorul reîntregirii sau membrii familiei sale.

42 În speță, revine instanței de trimitere, în primul rând, sarcina de a lua în considerare împrejurarea că faptele din litigiul principal sunt anterioare pronunțării Hotărârii A și S, în care Curtea a statuat pentru prima dată că o cerere de reîntregire a familiei, depusă în situația în care susținătorul reîntregirii avea calitatea de „minor neînsoțit” la momentul depunerii cererii sale de azil, dar a devenit major în cursul procedurii referitoare la această cerere, trebuia depusă într-un termen rezonabil, și anume, în principiu, într-un termen de trei luni de la data la care minorului i s-a recunoscut calitatea de „refugiat”. Astfel, înainte de pronunțarea acestei hotărâri, nici susținătorul reîntregirii, nici părinții săi nu puteau avea cunoștință de existența unui asemenea termen.

43 În al doilea rând, revine acestei instanțe sarcina de a ține seama de faptul că părinții susținătorului reîntregirii care era minor la momentul depunerii cererii sale de azil, dar devenise major atunci când i-a fost recunoscut statutul de refugiat, nu au depus o cerere de reîntregire a familiei imediat după această recunoaștere pentru motivul că acesta fusese informat printre altele de autoritățile naționale competente că o astfel de cerere în raport cu un minor devenit major în cursul procedurii de azil era lipsită de orice perspectivă de succes în raport cu jurisprudența instanțelor superioare germane, precum și cu practica decizională a acestor autorități, astfel cum au fost de altfel confirmate de guvernul german în cursul procedurii în prezenta cauză.

44 În al treilea rând, revine instanței menționate sarcina de a lua în considerare faptul că fiul reclamanților din litigiul principal a solicitat eliberarea unui permis de ședere pentru părinții săi în scopul reîntregirii familiei la 24 aprilie 2018, respectiv la numai 12 zile de la pronunțarea Hotărârii A și S. O asemenea împrejurare poate constitui un indiciu al diligenței de care au dat dovadă acești reclamanți în scopul exercitării dreptului la reîntregirea familiei, precum și al bunei lor credințe.

45 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, este necesar să se răspundă la întrebările preliminare că articolul 10 alineatul (3) litera (a) din Directiva 2003/86 trebuie interpretat în sensul că, atunci când un resortisant al unei țări terțe, intrat în calitate de „minor neînsoțit” pe teritoriul unui stat membru, a împlinit vârsta majoratului în cursul procedurii de examinare a cererii sale de protecție internațională și i s-a recunoscut statutul de refugiat la o dată anterioară celei a pronunțării Hotărârii A și S, cererea de reîntregire a familiei a părinților săi trebuie depusă într-un termen rezonabil de la data la care minorului în cauză i s-a recunoscut calitatea de „refugiat”. Caracterul rezonabil al acestui termen trebuie apreciat în raport cu ansamblul împrejurărilor proprii fiecărei cauze.

Cu privire la cheltuielile de judecată

46 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

Articolul 10 alineatul (3) litera (a) din Directiva 2003/86/CE a Consiliului din 22 septembrie 2003 privind dreptul la reîntregirea familiei

trebuie interpretat în sensul că,

atunci când un resortisant al unei țări terțe, intrat în calitate de „minor neînsoțit” pe teritoriul unui stat membru, a împlinit vârsta majoratului în cursul procedurii de examinare a cererii sale de protecție internațională și i s-a recunoscut statutul de refugiat la o dată anterioară celei a pronunțării Hotărârii din 12 aprilie 2018, A și S (C-550/16, EU:C:2018:248), cererea de reîntregire a familiei a părinților săi trebuie depusă într-un termen rezonabil de la data la care minorului în cauză i s-a recunoscut calitatea de „refugiat”. Caracterul rezonabil al acestui termen trebuie apreciat în raport cu ansamblul împrejurărilor proprii fiecărei cauze.

Semnături